

## Vurderinger rundt rammen, hovedoppgjøret 2020

21. august 2020

### Vurdering

NHO har, i forståelse med LO, lagt vekt på følgende utviklingstrekk i økonomien:

- ✓ Koronapandemien har ført til det sterkeste tilbakeslaget i verdensøkonomien i nyere tid. I mange land stanset deler av økonomien nærmest helt opp i mars og april. Situasjonen og utsiktene for norsk økonomi ble på kort tid fullstendig endret. Dette skyldtes i hovedsak nedstengningen av økonomisk virksomhet, atferdsendringer som følge av smitteforløpet, lavere internasjonal etterspørsel og lavere oljepris. Det er stor usikkerhet knyttet til smittebølger fremover. Smittetallene har i mange land økt noe igjen, og tiltakene er derfor strammet til.
- ✓ Norges handelspartnere er hardt rammet av den økonomiske nedgangen. OECDs to alternative prognoser fra juni tilsier fall i BNP for industrilandene samlet i år på 7,5 prosent dersom smitten holdes nede og 9,3 prosent dersom det kommer en ny smittebølge. For euroområdet, som favner mange av Norges viktigste handelspartnere, anslås fall på henholdsvis 9,1 og 11,5 prosent i de to alternativene.
- ✓ Statistisk sentralbyrå, Norges Bank og Finansdepartementet anslår et fall i BNP Fastlands-Norge på rundt 3-4 prosent i 2020, mens flere andre prognosemiljøer anslår en noe større nedgang. Disse anslagene er basert på at aktiviteten tar seg opp gjennom resten av året, og er betinget på at smitten holdes på et lavt nivå. Likevel vil aktivitetsnivået ved utgangen av 2020 være betydelig lavere enn ved inngangen til året.
- ✓ Aktivitetsfallet siden februar er ujevnt fordelt mellom næringer. Den største nedgangen har kommet i bransjer hvor smittevern hensyn har ført til innstilling av aktivitet. Flere tjenestenæringer er spesielt hardt rammet, mens bildet i industrien er mer sammensatt. Usikkerheten rundt utviklingen i norsk økonomi framover er uvanlig stor og knytter seg både til smitteforløpet og varigheten av smitteverntiltakene hjemme og ute, og til etterspørselsvirkningene av tilbakeslaget.
- ✓ Tilbakeslaget i verdensøkonomien treffer norsk industri hardt. SSB anslår et fall i industriens verdiskaping på vel 4 prosent og et fall i eksporten av tradisjonelle varer på nærmere 6 prosent. I en situasjon der våre handelspartnere er hardere rammet enn oss, vil særlig eksportindustrien kunne gå inn i en klassisk lavkonjunktur med avtakende ordremasse. I NHOs medlemsundersøkelse fra 13. august, svarte 62 prosent av Norsk Industris medlemsbedrifter at ordreservene var lavere enn på samme tid i fjor. Usikkerheten kommer også til uttrykk i investeringsutsiktene der virksomhetene nå antyder betydelig fall, og vekst kun for næringsmiddelindustri i år.
- ✓ På grunn av stor usikkerhet har ikke OECD utarbeidet nye anslag for lønnsveksten i Norges konkurrentland. Men det er grunn til å tro at det store fallet i aktivitet og kapasitetsutnyttning vil gi et svakt nominelt bilde, med lav lønns- og prisvekst.
- ✓ Regjeringen har iverksatt omfattende tiltak for å motvirke de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet. I løpet av våren er det lagt fram seks tiltakspakker, inkludert Revidert nasjonalbudsjett 2020. Som følge av dette er det oljekorrigerte underskuddet for 2020 mer enn doblet fra saldert budsjett, og anslås nå (Prop. 127 S) til knapt 485 mrd. kroner.

Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter anslås nå til 12,1 prosent i år, mot 0,8 prosent i Nasjonalbudsjettet 2020. En styringsrente på null fra Norges Bank fra mai måned har også dempet fallet i økonomien gjennom svak kronekurs og ny vekst i boligmarkedet.

- ✓ Driftsresultatet kan variere betydelig fra år til år, mens fordelingen av verdiskapingen i industrien til lønnskostnader og driftsresultat skal være rimelig stabil over tid, i tråd med frontfagsmodellen. Slik har det også vært historisk. Lønnskostnadsandelen (lønnskostnader i prosent av netto faktorinntekt) er ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall beregnet til 87,2 prosent i industrien i 2019, en nedgang på 0,6 prosentpoeng fra 2018. Andelen var nærmere 4 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittsnivået de siste 50 årene.
- ✓ I Norge ble antall registrerte arbeidssøkere (helt og delvis arbeidsledige samt tiltaksdeltakere) om lag firedoblet på fire uker hovedsakelig som følge av permitteringer, til 433 000 på det meste. Siden slutten av april har antall permitteringer avtatt, og antall arbeidssøkere som andel av arbeidsstyrken utgjorde i slutten av juli 8,1 prosent, hvorav 4,9 prosent er helt arbeidsledige (herav 1,9 prosentpoeng permitterte) og 2,9 prosent er delvis arbeidsledige (herav 2,0 prosentpoeng permitterte). De ulike prognosene anslår at arbeidsledigheten også ved utgangen av året vil være høyere enn før koronasituasjonen inntraff.

Utsiktene for lønnsutviklingen lokalt i år er usedvanlig usikker, blant annet på grunn av en svært ulikeartet utvikling i industrien. Samlet sett peker imidlertid forhold i realøkonomien klart i retning av lavere lønnsvekst i 2020 enn i 2019.

## Ramme

På bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, anslås årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området til 1,7 prosent i 2020. Av dette bidrar overhøyet med 1,2 prosentpoeng for industriarbeidere og 1,3 prosentpoeng for industrifunksjonærer. For industriarbeidere i NHO-området er bidraget fra tariff tillegg beregnet til 0,3 prosentpoeng. Resterende bidrag til årslønnsveksten i industrien som helhet er anslått glidning. Denne omfatter blant annet garantitillegg og tekniske tillegg, strukturendringer og lønnsvekst fra lokale forhandlinger.

Anslått bidrag fra glidningen, herunder fra lokale lønnsforhandlinger, uttrykker et gjennomsnitt, og er ikke bestemmende for forhandlingene i den enkelte bedrift, der resultatet, og bidraget til glidningen, kan bli høyere eller lavere.

Lokale lønnsforhandlinger skal baseres på de fire kriterier, bedriftens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurransevne. Det er viktig at andre forhandlingsområder tilpasser seg den rammen som det er enighet om i frontfaget.